بسم الله الرحمن الرحيم

Özgü Yayınları

Kitabın Adı : **Kehf Sûresinin Düşündürdükleri**

Yazarın Adı : **Dr. Rukiye Tâ Hâ Cabir Ulvani**

Çeviren Adı : **Dr. Mustafa Özcan**

Editör : **Hasan Kurt**

Sayfa Düzeni : **Mürettibhane**

Kapak Düzeni : **Yunus Karaaslan**

Baskı & Cilt
Lord Matbaası
Topkapı / İstanbul
Tel: 0 212 674 93 54
Matbaa Sertifika No: 22858

Yayıncı Sertifika No: 13562

Özgü Yayıncılık ve Tanıtım Hizmetleri San. Tic. Ltd. Şti.
Çatalçeşme Sok. Defne Han No: 27/18, Cağaloğlu/İstanbul
Tel.: 0212 511 38 26 - 511 75 52
info@arkkitap.com - www.arkkitap.com

KEHF SÛRESİNİN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Dr. RUKİYE TÂ HÂ CABİR ULVANİ

Çeviren
Dr. Mustafa ÖZCAN

Özgü Yayınları
2016

Dr. RUKİYE TÂ HÂ CABİR ULVANİ

Arapça ve İngilizce dillerinde çeşitli bilimsel konularda pek çok yayını olan Dr. Rukiye'nin Kur'an Üzerine Düşünme, Kadın, Aile ve Gençlik konularında eserleri vardır.
Uzmanlık alanı İslam Araştırmaları ve karşılaştırmalı dinler tarihidir.
Uluslararası pek çok ödül almıştır. Bunlardan birisi Hadis İlimleri dalında aldığı Prens Naif b. Abdülaziz ödülü olup, bu ödül kendisine "*Hadis-i Şerifler Işığında Muhalif Kimselerle Diyalog*" adlı eseri sebebiyle verilmiştir.
Pek çok eğitici çalışmalara; özellikle "*Düşünce ve Pozitif Değerler*" alanlarına ilişkin çalışmalara katılmış, sunumlar yapmıştır. Halen Bahreyn Üniversitesinde Doçent olarak çalışmaktadır.

İçindekiler

SUNUŞ 7
BU KİTAP 9
KEHF SÛRESİ 11

SUNUŞ 31
SÛRENİN İNİŞİ 33
SÛRENİN MAKSATLARI 35
BESÂİR 79

SUNUŞ

Rahman, Rahim olan Allah'ın adıyla…

Değerli okuyucu!

Elinizdeki bu eserin, ihtiva ettiği bilgiler, -akademik bir çalışma olmamakla beraber-değerlibir akademisyenin düşüncelerini yansıtmaktadır.

Genelde akademik eserler, bir tezin isbatı bağlamında ortaya çıkan çalışmalardır. Bu kitapçıktaböyle bir iddia da yoktur.

Kehf Suresi, tefsir kitaplarında uzun uzadıya ele alınmış, bu surenin tefsiri çeşitli tefsir kitaplarında önemli bir yer tutmuştur. Bir örnek olmak üzere birkaç tefsir kitabında bu surenin ne kadar yer aldığını gösterelim.

Diyanet İşleri Başkanlığınca yayınlanan "*Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir*" adlı ne uzun

ne de kısa olmamak üzere hazırlanan tefsirde 53 sahife.

Aslı Arapça olan ve Türkçeye tercüme edilen "*İbn Kesir Tefsiri*" adlı eserde 181 sahife.

"*Kurtubî Tefsiri*" olarak meşhur olan "*El-Câmiu Li Ahkâmi'l Ku'an*" adlı Arapça eserde 145 sahife yer tutmaktadır. Kehf Suresi Dr. Rukiye'nin cep kitabı formatındaki bu eserinde kısa ve öz olarak anlatılmıştır.

Yazarın Müslümanların Kur'an ayetleri üzerinde düşünüp ders çıkarmalarını hedeflediği bu çalışması takdire şayandır.

Cep kitabı formatındaki bu kitapçık, küçüklüğüne rağmen Kehf suresinin ihtiva ettiği konuları özet halinde fakat uzun uzadıya tafsilat verircesine açıklamaktadır.

Muhterem yazar Hanımefendi'nin gönül dünyasından yansıdığına inandığım bu çalışmanın Allah'ın izniyle yararlıolacağına gönülden inanıyorum.

Fazla söze ihtiyaç görmüyor, yüce Mevla ile kalbi bağlantıya vesile olması dileklerimle okuyucuyueserle başbaşa bırakıyorum.

Dr. Mustafa Özcan

BU KİTAP

Kendi hayatın ve ailenin hayatı husussunda öz güvene sahip olmak ister misin?

Maddi ve manevi isteklerin arasında bir denge ve devamlılık olsun, ister misin?

Hayatında kendi içinde barış elde etmek ister misin?

Hayatında meydana gelecek, başına gelecek olaylar karşısında hikmetli ve sabırlı davranmak iste misin?

Bu söylenilenlerin hepsini veya bazılarını elde etmek istiyorsan aşağıdaki sahifeleri iyice gözden geçir. Her bir kelimenin manasını dura dura düşün. Satır aralarında hayatını ve kendisi tanımaya çalış.

KEHF SÛRESİ

Bismillâhirrahmânirrahîm

1, 2, 3, 4. *Hamd olsun Allah'a ki, O,* (insanları) *kendi tarafından çetin bir azap ile ikaz etmek, iyi iş ve davranışlarda bulunan müminlere, kendileri için, içinde ebedî kalacakları (cennette) güzel bir ecir bulunduğunu müjdelemek ve "Allah evlât edindi" diyenleri de uyarmak için kuluna* (Muhammed'e), *kendisinde hiçbir* (tezat ve) *eğrilik bulunmayan dosdoğru Kitab'ı indirdi.*

5. *Ne onların* (Allah evlât edindi, diyenlerin), *ne de atalarının bu konuda hiçbir bilgisi yoktur. Ağızlarından çıkan bu söz ne büyük oldu! Yalandan başka bir şey söylemiyorlar.*

6. *Bu yeni Kitab'a inanmazlarsa* (ve bu yüzden helâk olurlarsa) *arkalarından üzüntüyle neredeyse kendini harap edeceksin.*
7. *Biz, insanların hangisinin daha güzel amel edeceğini deneyelim diye yeryüzündeki her şeyi dünyanın kendine mahsus bir zinet yaptık.*
8. (Bununla beraber) *biz mutlaka oradaki her şeyi kupkuru bir toprak yapacağız.*
9. (Resûlüm)! *Yoksa sen, bizim âyetlerimizden Ashâb-ı Kehf ve Ashâb-ı Rakîm'in durumlarını şaşırtıcı mı buldun?*
10. *O* (yiğit) *gençler mağaraya sığınmışlar ve: Rabbimiz! Bize tarafından rahmet ver ve bize,* (şu) *durumumuzdan bir kurtuluş yolu hazırla! Demişlerdi.*
11. *Bunun üzerine biz de o mağarada onların kulaklarına nice yıllar perde koyduk* (uykuya daldırdık.)
12. *Sonra da iki guruptan hangisinin kaldıkları müddeti daha iyi hesap edeceğini görelim diye onları uyandırdık.*
13. *Biz sana onların başından geçenleri gerçek olarak anlatıyoruz.*

Hakikaten onlar, Rablerine inanmış gençlerdi. Biz de onların hidayetini arttırdık.

14. *Onların kalplerini metîn kıldık. O yiğitler* (o yerin hükümdarı karşısında) *ayağa kalkarak dediler ki: "Bizim Rabbimiz, göklerin ve yerin Rabbidir. Biz, O'ndan başkasına tanrı demeyiz. Yoksa saçma sapan konuşmuş oluruz."*
15. *Şu bizim kavmimiz Allah'tan başka tanrılar edindiler. Bari bu tanrılar konusunda açık bir delil getirseler.* (Ne mümkün!) *Öyle ise Allah hakkında yalan uydurandan daha zalimi var mı?*
16. (İçlerinden biri şöyle demişti:) "*Mademki siz onlardan ve onların Allah'ın dışında tapmakta oldukları varlıklardan uzaklaştınız, o halde mağaraya sığının ki, Rabbiniz size rahmetini yaysın ve işinizde sizin için fayda ve kolaylık sağlasın.*"
17. (Resûlüm! Orada bulunsaydın) *güneşi görürdün: Doğduğu zaman mağaralarının sağına meyleder; batarken de sol taraftan onlara isabet etmeden geçerdi.* (Böylece) *onlar* (güneş ışığından rahatsız olmaksızın) *ma-*

ğaranın bir köşesinde (uyurlardı). *İşte bu, Allah'ın âyetlerindendir. Allah kime hidayet ederse, işte o, hakka ulaşmıştır, kimi de hidayetten mahrum ederse artık onu doğruya yöneltecek bir dost bulamazsın.*

18. *Kendileri uykuda oldukları halde sen onları uyanık sanırdın. Onları sağa sola çevirirdik. Köpekleri de mağaranın girişinde ön ayaklarını uzatmış yatmakta idi. Eğer onların durumlarına muttali olsa idin dönüp onlardan kaçardın ve gördüklerin yüzünden için korku ile dolardı.*

19. *Böylece biz, aralarında birbirlerine sormaları için onları uyandırdık: İçlerinden biri: "Ne kadar kaldınız?" dedi.* (Kimi) "*Bir gün ya da günün bir parçası kadar kaldık" dediler;* (kimi de) *şöyle dediler: "Rabbiniz, kaldığınız müddeti daha iyi bilir. Şimdi siz, içinizden birini şu gümüş paranızla şehre gönderin de, baksın,* (şehrin) *hangi yiyeceği daha temiz ise size ondan erzak getirsin; ayrıca, nâzik davransın (gizli hareket etsin) ve sakın sizi kimseye sezdirmesin."*

20. "*Çünkü onlar eğer size muttali olurlarsa, ya sizi taşlayarak öldürürler veya kendi dinlerine çevirirler ki, o zaman ebediyyen iflah olmazsınız.*"

21. *Böylece* (insanları) *onlardan haberdar ettik ki, Allah'ın vâdinin hak olduğunu, kıyametin şüphe götürmez olduğunu bilsinler. Hani onlar aralarında Ashâb-ı Kehf'in durumunu tartışıyorlardı. Dediler ki: "Üzerlerine bir bina yapın. Rableri onları daha iyi bilir." Onların durumuna vâkıf olanlar ise: "Bizler, kesinlikle onların yanıbaşlarına bir mescit yapacağız" dediler.*

22. (İnsanların kimi:) "*Onlar üç kişidir; dördüncüleri de köpekleridir" diyecekler; yine: "Beş kişidir; altıncıları köpekleridir" diyecekler.* (Bunlar) *bilinmeyen hakkında tahmin yürütmektir.* (Kimileri de:) "*Onlar yedi kişidir; sekizincisi köpekleridir" derler. De ki: Onların sayılarını Rabbim daha iyi bilir. Onlar hakkında bilgisi olan çok azdır. Öyle ise Ashâb-ı Kehf hakkında, delillerin açık olması haricinde bir münakaşaya girişme ve onlar hak-*

kında (ileri geri konuşan) *kimselerin hiçbirinden malumat isteme.*

23, 24. *Allah'ın dilemesine bağlamadıkça* (inşâallah demedikçe) *hiçbir şey için "Bunu yarın yapacağım" deme. Bunu unuttuğun takdirde Allah'ı an ve: "Umarım Rabbim beni, doğruya bundan daha yakın olan bir yola iletir" de.*

25. *Onlar mağaralarında üç yüzyıl ve buna ilaveten dokuz yıl kalmışlardır.*

26. *De ki: Ne kadar kaldıklarını Allah daha iyi bilir. Göklerin ve yerin gizli bilgisi O'na aittir. O'nun görmesi de, işitmesi de şâyanı hayrettir. Onların* (göklerde ve yerde olanların), *O'ndan başka bir yöneticisi yoktur. O, kendi hükümranlığına kimseyi ortak etmez.*

27. *Rabbinin Kitabı'ndan sana vahyedileni oku. Onun kelimelerini değiştirebilecek yoktur. O'ndan başka bir sığınak da bulamazsın.*

28. *Sabah akşam Rablerine, O'nun rızasını dileyerek dua edenlerle birlikte candan sebat et. Dünya hayatının süsünü isteyerek gözlerini onlardan çevirme. Kalbini bizi anmaktan gafil kıldığımız, kötü arzularına uymuş ve işi gücü aşırılık olan kimseye boyun eğme.*

29. *Ve de ki: Hak, Rabbinizdendir. Öyle ise dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin. Biz, zalimlere öyle bir cehennem hazırladık ki, onun duvarları kendilerini çepe çevre kuşatmıştır.* (Susuzluktan) *imdat dileyecek olsalar imdatlarına, erimiş maden gibi yüzleri haşlayan bir su ile cevap verilir. Ne fena bir içecek ve ne kötü bir kalma yeri!*

30. *İman edip de güzel davranışlarda bulunanlar (bilmelidirler ki) biz, güzel işler yapanların ecrini zâyi etmeyiz.*

31. *İşte onlara, alt taraflarından ırmaklar akan Adn cennetleri vardır. Onlar Adn cennetlerinde tahtlar üzerine kurularak orada altın bileziklerle bezenecekler; ince ve kalın dîbâdan yeşil elbiseler giyecekler. Ne güzel karşılık ve ne güzel kalma yeri!*

32. *Onlara, şu iki adamı misal olarak anlat: Bunlardan birine iki üzüm bağı vermiş, her ikisinin de etrafını hurmalarla donatmış, aralarında da ekinler bitirmiştik.*

33. *İki bağın ikisi de yemişlerini vermiş, hiçbirini eksik bırakmamıştı. İkisinin arasından bir de ırmak fışkırtmıştık.*

34. *Bu adamın başka geliri de vardı. Bu yüzden arkadaşıyla konuşurken ona şöyle dedi: "Ben, servetçe senden daha zenginim; insan sayısı bakımından da senden daha güçlüyüm."*

35. (Böyle gurur ve kibirle) *kendisine zulmederek bağına girdi. Şöyle dedi: "Bunun, hiçbir zaman yok olacağını sanmam."*

36. "*Kıyametin kopacağını da sanmıyorum. Şayet Rabbimin huzuruna götürülürsem, hiç şüphem yok ki,* (orada) *bundan daha hayırlı bir akıbet bulurum.*"

37. *Karşılıklı konuşan arkadaşı ona hitaben:* "*Sen, dedi, seni topraktan, sonra nutfeden* (spermadan) *yaratan, daha sonra seni bir adam biçimine sokan Allah'ı inkâr mı ettin?*"

38. "*Fakat O Allah benim Rabbimdir ve ben Rabbime hiçbir şeyi ortak koşmam.*"

39. *Bağına girdiğinde: "Mâşâallah! Kuvvet yalnız Allah'ındır" deseydin ya! Eğer malca ve evlâtça beni kendinden güçsüz görüyorsan* (şunu bil ki):

40. *Belki Rabbim bana, senin bağından daha iyisini verir; senin bağına ise gökten yıldırımlar gönderir de bağ kupkuru bir toprak haline gelir.*

41. *Yahut bağının suyu dibe çekilir de bir daha onu arayıp bulamazsın.*

42. *Derken onun serveti kuşatılıp yok edildi. Böylece, bağı uğruna yaptığı masraflardan ötürü ellerini oğuşturup kaldı. Bağın çardakları yere çökmüştü. "Ah!" diyordu, "keşke ben Rabbime hiçbir ortak koşmamış olsaydım!"*

43. *Kendisine Allah'tan başka yardım edecek destekçileri olmadığı gibi kendi kendini de kurtaracak güçte değildi.*

44. *İşte burada yardım ve dostluk, Hak olan Allah'a mahsustur. Mükâfatı en iyi olan O, en güzel âkıbeti veren yine O'dur.*

45. *Onlara şunu da misal göster: Dünya hayatı, gökten indirdiğimiz bir su gibidir ki, bu su sayesinde yeryüzünün bitkisi* (önce gelişip) *birbirine karışmış; arkasından rüzgârın savurduğu çerçöp haline gelmiştir. Allah, her şey üzerinde iktidar sahibidir.*

46. *Servet ve oğullar, dünya hayatının süsüdür; ölümsüz olan iyi işler ise Rabbinin nezdin-*

de hem sevapça daha hayırlı, hem de ümit bağlamaya daha lâyıktır.

47. (Düşün) *o günü ki, dağları yerinden götürürüz ve yeryüzünün çırılçıplak olduğunu görürsün. Hiçbirini bırakmaksızın onları* (tüm ölüleri) *mahşerde toplamış olacağız.*

48. *Ve hepsi sıra sıra Rabbinin huzuruna çıkarılmışlardır: And olsun ki sizi ilk defasında yarattığımız şekilde bize geldiniz. Oysa size va'd edilenlerin tahakkuk edeceği bir zaman tayin etmediğimizi sanmıştınız, değil mi?*

49. *Kitap ortaya konmuştur: Suçluların, onda yazılı olanlardan korkmuş olduklarını görürsün.* "*Vay halimize!*" *derler, bu nasıl kitapmış! Küçük büyük hiçbir şey bırakmaksızın* (yaptıklarımızın) *hepsini sayıp dökmüş!*" *Böylece yaptıklarını karşılarında bulmuşlardır. Senin Rabbin hiç kimseye zulmetmez.*

50. *Hani biz meleklere: Âdem'e secde edin, demiştik; İblis hariç olmak üzere, onlar hemen secde ettiler. İblis cinlerdendi; Rabbinin emrinden dışarı çıktı. Şimdi siz, beni bırakıp da onu ve onun soyunu mu dost edi-*

niyorsunuz? Oysa onlar sizin düşmanınızdır. Zalimler için bu ne fena bir değişmedir!

51. *Ben onları* (İblis ve soyunu) *ne göklerin ve yerin yaratılışına, ne de bizzat kendilerinin yaratılışına şahit tuttum. Ben yoldan çıkaranları yardımcı edinecek değilim.*

52. *Yine o günü* (düşünün ki, Allah, kâfirlere): "*Benim ortaklarım olduklarını ileri sürdüğünüz şeyleri çağırın!*" *buyurur. Çağırmışlardır onları; fakat kendilerine cevap vermemişlerdir. Biz onların arasına tehlikeli bir uçurum koyduk.*

53. *Suçlular ateşi görür görmez, orayı boylayacaklarını iyice anladılar; ondan kurtuluş yolu da bulamadılar.*

54. *Hakikaten biz bu Kur'an'da insanlar için her türlü misali sayıp dökmüşüzdür. Fakat tartışmaya en çok düşkün varlık insandır.*

55. *Kendilerine hidayet geldiğinde insanları iman etmekten ve Rablerinden mağfiret talep etmekten alıkoyan şey, sadece, öncekilerinin başına gelenlerin kendi başlarına da gelmesini yahut azabın göz göre göre kendilerine gelmesini beklemeleridir!*

56. *Biz resulleri, sadece müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak göndeririz. Kâfir olanlar ise, hakkı bâtıla dayanarak ortadan kaldırmak için bâtıl yolla mücadele verirler. Onlar âyetlerimizi ve uyarıldıkları şeyleri alaya almışlardır.*

57. *Kendisine Rabbinin âyetleri hatırlatılıp da ona sırt çevirenden, kendi elleriyle yaptığını unutandan daha zalim kim vardır! Biz onların kalplerine, bunu anlamalarına engel olan bir ağırlık, kulaklarına da sağırlık verdik. Sen onları hidayete çağırsan da artık ebediyen hidayete eremeyeceklerdir.*

58. *Senin, bağışı bol olan Rabbin merhamet sahibidir; şayet yaptıkları yüzünden onları* (hemen) *muaheze edecek/hesaba çekecek olsaydı, onlara azabı çarçabuk verirdi. Fakat kendilerine tanınmış belli bir süre vardır ki, artık bundan kaçıp kurtulacakları bir sığınak bulamayacaklardır.*

59. *İşte şu ülkeler; zulmettikleri zaman onları helâk ettik. Onları helâk etmek için de belli bir zaman tayin etmiştik.*

60. *Bir vakit Musa genç adamına demişti ki:* "*Durup dinlenmeyeceğim; tâ iki denizin*

birleştiği yere kadar varacağım yahut senelerce yürüyeceğim."

61. *Her ikisi, iki denizin birleştiği yere varınca balıklarını unuttular. Balık, denizde bir yol tutup gitmişti.*

62. (Buluşma yerlerini) *geçip gittiklerinde Musa genç adamına: Kuşluk yemeğimizi getir bize. Hakikaten şu yolculuğumuz yüzünden başımıza* (epeyce) *sıkıntı geldi, dedi.*

63. (Genç adam:) *Gördün mü?! Dedi, kayaya sığındığımız sırada balığı unuttum. Onu hatırlamamı bana şeytandan başkası unutturmadı. O, şaşılacak bir şekilde denizde yolunu tutup gitmişti.*

64. *Musa: İşte aradığımız o idi, dedi. Hemen izlerinin üzerine geri döndüler.*

65. *Derken, kullarımızdan bir kul buldular ki, ona katımızdan bir rahmet* (vahiy ve peygamberlik) *vermiş, yine ona tarafımızdan bir ilim öğretmiştik.*

66. *Musa ona:* "*Sana öğretilenden, bana, doğruyu bulmama yardım edecek bir bilgi öğretmen için sana tâbi olayım mı?*" *dedi.*

67. *Dedi ki:* "*Doğrusu sen benimle beraberliğe sabredemezsin.*"

68. (İç yüzünü) *kavrayamadığın bir bilgiye nasıl sabredersin?*

69. *Musa: İnşaallah, dedi, sen beni sabreder bulacaksın. Senin emrine de karşı gelmem.*

70. (O kul:) "*Eğer bana tâbi olursan, sana o konuda bilgi verinceye kadar hiçbir şey hakkında bana soru sorma!*" *dedi.*

71. *Bunun üzerine yürüdüler. Nihayet gemiye bindikleri zaman o* (Hızır) *gemiyi deldi. Musa:* "*Halkını boğmak için mi onu deldin? Gerçekten sen* (ziyanı) *büyük bir iş yaptın!*" *dedi.*

72. (Hızır:) "*Ben sana, benimle beraberliğe sabredemezsin, demedim mi?*" *dedi.*

73. *Musa:* "*Unuttuğum şeyden dolayı beni muaheze etme; işimde bana güçlük çıkarma*" *dedi.*

74. *Yine yürüdüler. Nihayet bir erkek çocuğa rastladıklarında* (Hızır) *hemen onu öldürdü. Musa dedi ki:* "*Tertemiz bir canı, bir can karşılığı olmaksızın* (kimseyi öldürmediği halde) *katlettin ha! Gerçekten sen fena bir şey yaptın!*"

75. (Hızır:) "*Ben sana, benimle beraber* (olacaklara) *sabredemezsin, demedim mi?*" *dedi.*

76. *Musa:* "*Eğer, dedi, bundan sonra sana bir şey sorarsam artık bana arkadaşlık etme. Hakikaten benim tarafımdan* (ileri sürebilecek) *mazeretin sonuna ulaştın.*"

77. *Yine yürüdüler. Nihayet bir köy halkına varıp onlardan yiyecek istediler. Ancak köy halkı onları misafir etmekten kaçındılar. Derken orada yıkılmak üzere bulunan bir duvarla karşılaştılar.* (Hızır) *hemen onu doğrulttu. Musa:* "*Dileseydin, elbet buna karşı bir ücret alırdın*" *dedi.*

78. (Hızır) *şöyle dedi:* "*İşte bu, benimle senin aramızın ayrılmasıdır. Şimdi sana, sabredemediğin şeylerin içyüzünü haber vereceğim.*"

79. "*Gemi var ya, o, denizde çalışan yoksul kimselerindi. Onu kusurlu kılmak istedim.* (Çünkü) *onların arkasında, her* (sağlam) *gemiyi gasb etmekte olan bir kral vardı.*"

80. "*Erkek çocuğa gelince, onun ana-babası, mümin kimselerdi. Bunun için* (çocuğun) *onları azgınlık ve nankörlüğe boğmasından korktuk.*"

81. (Devam etti:) "*Böylece istedik ki, Rableri onun yerine kendilerine, ondan daha temiz ve daha merhametlisini versin.*"

82. "*Duvara gelince, şehirde iki yetim çocuğun idi; altında da onlara ait bir hazine vardı; babaları ise iyi bir kimse idi. Rabbin istedi ki, o iki çocuk güçlü çağlarına erişsinler ve Rabbinden bir rahmet olarak hazinelerini çıkarsınlar. Ben bunu da kendiliğimden yapmadım. İşte, hakkında sabredemediğin şeylerin iç yüzü budur.*"

83. (Resûlüm!) *Sana Zülkarneyn hakkında soru sorarlar. De ki: Size ondan bir hatıra okuyacağım.*

84. *Gerçekten biz onu yeryüzünde iktidar ve kudret sahibi kıldık, ona* (muhtaç olduğu) *her şey için bir sebep* (bir vasıta ve yol) *verdik.*

85. *O da bir yol tutup gitti.*

86. *Nihayet güneşin battığı yere varınca, onu kara bir balçıkta batar buldu. Onun yanında* (orada) *bir kavme rastladı. Bunun üzerine biz: Ey Zülkarneyn! Onlara ya azap edecek veya haklarında iyilik etme yolunu seçeceksin, dedik.*

87. *O, şöyle dedi: "Haksızlık edeni cezalandıracağız; sonra o, Rabbine gönderilecek; sonra Allah da ona korkunç bir azap uygulayacak."*

88. "*İman edip de iyi davranan kimseye gelince, onun için de en güzel bir karşılık vardır. Ve buyruğumuzdan, ona kolay olanını söyleyeceğiz.*"

89. *Sonra yine bir yol tuttu.*

90. *Nihayet güneşin doğduğu yere ulaşınca, onu öyle bir kavim üzerine doğar buldu ki, onlar için güneşe karşı bir örtü yapmamıştık.*

91. *İşte böylece onunla ilgili her şeyden haberdardık.*

92. *Sonra yine bir yol tuttu.*

93. *Nihayet iki dağ arasına ulaştığında onların önünde, hemen hiçbir sözü anlamayan bir kavim buldu.*

94. *Dediler ki: Ey Zülkarneyn! Bu memlekette Ye'cûc ve Me'cûc bozgunculuk yapmaktadırlar. Bizimle onlar arasında bir sed yapman için sana bir vergi verelim mi?*

95. *Dedi ki: "Rabbimin beni içinde bulundurduğu nimet ve kudret daha hayırlıdır. Siz bana kuvvetinizle destek olun da, sizinle onlar arasına aşılmaz bir engel yapayım."*

96. "*Bana, demir kütleleri getirin.*" *Nihayet dağın iki yanı arasını aynı seviyeye getirince* (vadiyi doldurunca): "*Üfleyin* (körükleyin)!" *dedi. Artık onu kor haline sokunca: "Getirin bana, üzerine bir miktar erimiş bakır dökeyim" dedi.*

97. *Bu sebeple onu ne aşmaya muktedir oldular ne de onu delebildiler.*

98. *Zülkarneyn: "Bu, Rabbimden bir rahmettir. Fakat Rabbimin vâdi gelince, O, bunu yerle bir eder. Rabbimin vâdi haktır" dedi.*

99. *O gün* (kıyamet gününde bakarsın ki) *biz onları, birbirine çarparak çalkalanır bir halde bırakmışızdır; Sûr'a da üfürülmüş, böylece onları bütünüyle bir araya getirmişizdir.*

100, 101. *Ve, gözleri beni görmeye kapalı bulunan, kulak vermeye de tahammül edemez olan kâfirleri o gün cehennemle yüz yüze getirmişizdir.*

102. *Kâfirler, beni bırakıp da kullarımı dostlar edineceklerini mi sandılar? Biz cehennemi kâfirlere bir konak olarak hazırladık.*

103. *De ki: Size,* (yaptıkları) *işler bakımından en çok ziyana uğrayanları bildirelim mi?*

104. (Bunlar;) *iyi işler yaptıklarını sandıkları halde, dünya hayatında çabaları boşa giden kimselerdir.*

105. *İşte onlar, Rablerinin âyetlerini ve O'na kavuşmayı inkâr eden, bu yüzden amelleri boşa giden kimselerdir ki, biz onlar için kıyamet gününde hiçbir ölçü tutmayacağız.*

106. *İşte, inkâr ettikleri, âyetlerimi ve rasüllerimi alaya aldıkları için onların cezası cehennemdir.*

107. *İman edip iyi davranışlarda bulunanlara gelince, onlar için makam olarak Firdevs cennetleri vardır.*

108. *Orada ebedî kalacaklardır. Oradan hiç ayrılmak istemezler.*

109. *De ki: Rabbimin sözleri için derya mürekkep olsa ve bir o kadar da ilâve getirsek dahi, Rabbimin sözleri bitmeden önce deniz tükenecektir.*

110. *De ki: Ben, yalnızca sizin gibi bir beşerim.* (Şu var ki) *bana, İlâh'ınızın, sadece bir İlâh olduğu vahyolunuyor. Artık her kim Rabbine kavuşmayı umuyorsa, iyi iş yapsın ve Rabbine ibadette hiçbir şeyi ortak koşmasın.*

SUNUŞ

Sıkıntı ve fitnelerin yaygın olduğu zamanlarda ortalığı yoğun bir karanlık basar. Ayrıca birey olarak veya toplumda insanın karşılaştığı gerçeklerin semasını şüphe, şehvet ve imtihan bulutları kaplar.

Bu durumda insan kendisini koruyacak ve sığınabileceği bir yer arar. Bu fitnenin/kargaşanın içerisinde bulunan insan hayat yolunu aydınlatacak bir aydınlatıcı nura ve elinde bulunacak bir yol haritası ile selamete ve iyi sonuca ulaşmak ister.

İşte "*Kehf Sûresi*"nin muazzam manalarını düşünen, ayetlerinin ve içerdiği derslerin manasını dosdoğru bir kalp ile düşünen ve yalvaran bir nefisle Rabbine tevhid inancı/tek Allah inancı ile yönelen kimse için, bu sûre istediği maksatları gerçekleştirmektedir. Bu sûrenin parolası şu ayettir: "*Rabbimiz! Bize tarafın-*

dan rahmet ver ve bize, (şu) *durumumuzdan bir kurtuluş yolu hazırla!*" (Kehf, 10.)

Bu sûre hakkındaki sahih hadisler, bu sûrenin faziletini tekid etmektedir. Bunlardan birisi şu hadistir ki Peygamber (Sallellahü Aleyhi Ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

«مَنْ حَفِظَ عَشْرَ آيَاتٍ مِنْ أَوَّلِ سُورَةِ الْكَهْفِ، عُصِمَ مِنْ الدَّجَّالِ»

"*Kim ki* "*Kehf*" *sûresinin evvelinden on ayet ezberlerse Deccal*(in fitnesin)*den korunur.*" [Müslim, Sahih, Salatü'l Müsafirin, Kehf sûresi ve Âyet'el Kürsinin fazileti bâbı.]

Bir diğer rivayette "*Kim ki.. sonundan on ayet …*" şeklinde buyurulmuştur. Bunun sebebi bu sûrenin baş tarafında dikkat çekici ilginç mucizelerin bulunmasıdır. Bunları hakkıyla düşünen, Deccal'in fitnesine maruz kalmaz. [Müslim, Sahih, Nevevi şerhi.]

O halde sıdk ile Allah' yönel ve:

"*Rabbimiz! Bize tarafından rahmet ver ve bize, (şu) durumumuzdan bir kurtuluş yolu hazırla!*" de. (Kehf, 10.)

SÛRENİN İNİŞİ

Kehf sûresi, Peygamber (Sallellahü Aleyhi Ve Sellem)e; O, ashabı/arkadaşları ile birlikte, halkı ile beraber türlü şiddette sıkıntılar yaşarken inmiştir.

Zira yeni din İslamiyet'e girenlere müşrikler çeşit çeşit işkenceler yağdırmakta idiler. Müşrikler ayrıca Peygamber (Sallellahü Aleyhi Ve Sellem)in risalet görevine ve arkadaşlarının çalışmalarına devam etmelerine engel olmak üzere ümitlerini kıran girişimlerde bulundular.

Bu sûre insanın başına gelebilecek en büyük fitne probleminin çözümünü sunmak

üzere inmiştir. Bu fitne/imtihan, bu sınav, insanın dini ile imtihan edilmesidir. Bu sûre işte bu fitnenin sebeplerini, kişinin dini ile imtihan edilmesinin araçlarının her zamanda ve her nesilde/kuşakta neler olduğunu açıklamıştır. Yine bu sûre ne kadar uzasa da, sıkıntılar ne kadar şiddetli olsa da, sıkıntıların gün gelip yok olacağı gerçeğini de açıklamaktadır.

Bu sûre başından sonuna kadar tevhid inancının/tek Allah inancının ihlaslı olmakta ve her türlü fitneden kurtulmakta rolü olduğunu ve etkin olduğunu ortaya koymaktadır. Tevhid inancı/tek Allah inancı sahibinin kalbinde güçlendikçe fitne kurur ve geri dönme durumu zayıflar. Ve (bu durumda) insan, nefsi, malı ve dini konusunda güven içerisinde olur. Kalpte tevhid inancının/tek Allah inancının nuru parladıkça fitnenin ve sıkıntıların karanlıkları dağılıp kaybolur.

Tevhid inancını yenile ve onu hayatında kullan!
Tevhid inancı kurtuluş yoludur.

SÛRENİN MAKSATLARI

Kehf sûresi gönüllerde Kur'an-ı kerimin en büyük maksatlarının temelini atmak için inmiştir. Ki bunlar; Allah'ın kitabına sarılmak, insanın yaşadığı gerçek hayatta tevhid inancının/tek Allah inancının aktif ve etken olmasıdır.

Kehf sûresi Kur'an-ı kerimde Hz. Allahın "*Elhamdü Lillâh…*" diyerek başlattığı beş sûreden birisidir. Bu sûrenin başında "*Elhamdü Lillâh…*" buyurulması, Kur'an'ın indirilmesi üzerine (dile getirilmiş)dir ki, bu nimet, nimetlerin en büyüğüdür. Nitekim Dâremî'nin Sünen'inde Hz. Ali'den şöyle rivayet edilmiştir:

"Peygamber (Sallellahü Aleyhi Ve Sellem)e:

– Ey Allah'ın Rasûlü! Muhakkak ki ümmetin senden sonra fitneye düşecektir, denildi. Hz. Ali (sonra) şöyle dedi:

Peygamber (Sallellahü Aleyhi Ve Sellem) şöyle sordu: (Veya ona şöyle soruldu):

– *Bu fitneden çıkış yolu nedir?* Peygamber (Sallellahü Aleyhi Ve Sellem) şöyle buyurdu:

– (Çıkış yolu) *önünden ve arkasından bâtıl/hak olmayan şeyin gelmediği* (Allah'ın) *aziz kitabıdır. O Aziz ve Hakîm olan* (Allah)*dan indirilmiştir. Her kim, hidayeti/aydınlık yolu ondan başka bir yerde ararsa Allah* (Celle Celâlühû) *onu sapıklığa düşürür. Her kim de zorbalıkla bu işi* (halkı yönetmeyi) *alır da ondan* (Kur'an'dan) *başkası ile hükmederse Allah* (Celle Celâlühû) *onun belini kırar. O* (Kur'an) *hikmetli* (olan) *zikirdir, apaçık* (olan) *nur ve dosdoğru yoldur. Onda, sizden öncekilerin haberi ve sizden sonrakilerin ne olacağı* (bilgisi) *ve aranızda* (olması gereken) *hüküm vardır. O* (Kur'an) *hakkı hak olmayandan ayıran ve şaka olmayan bir kitaptır.*" [Sünen, Dâremî, Kur'an'ın Faziletleri bölümü.]

Din, rızık, çocuk, makam-mevki veya güç konusunda (eski ve yeni) ne kadar fitne varsa,

hepsinden kurtuluşun anahtarı Kur'an'dır. Ona sığınmadan, Ondaki emirlere sarılıp, yasakladıklarından kaçınmadan fitnelerden kurtuluş ve korunma yolu yoktur.

Kehf sûresi, daha sonra bu muazzam Kur'anı şu sözü ile tanıtıyor: "*O indirilen kitap, kendisinde hiçbir* (çelişki ve) *eğrilik bulunmayan dosdoğru bir Kitaptır.*" (Kehf, 1,2.)

İşte burada bu ayeti okuyunca bu ayet ile insanın hayatındaki yaşadığı gerçek arasındaki bağlantı "*Kur'an'a sarılma*"nın manası ortaya çıkmaktadır. Nitekim Peygamber (Sallellahü Aleyhi Ve Sellem) ve ashabı kendilerine karşı çıkan Kureyşliler ile büyük sıkıntılardan geçmekte idiler. Kureyşliler peygamberi ve ashabını dinlerinde fitneye düşürmek istiyor, onunla yaymak istediği tek Allah'a inanma mesajının yayılması arasına bir engel olarak giriyorlardı.

""*Allah evlât edindi*" *diyenleri de uyarmak için kuluna* (Muhammed'e), *kendisinde hiçbir* (tezat ve) *eğrilik bulunmayan dosdoğru Kitab'ı indirdi. Ne onların* (Allah evlât edindi, diyenlerin), *ne de atalarının bu konuda hiçbir bil-*

gisi yoktur. Ağızlarından çıkan bu söz ne büyük oldu! Yalandan başka bir şey söylemiyorlar. (Bu yeni) *kitaba inanmazlarsa* (ve bu yüzden helâk olurlarsa) *arkalarından üzüntüyle neredeyse kendini harap edeceksin.*" (Kehf, 4-6)

Şirk/Allah'a ortak koşmak, tüm şekilleriyle insanın hem kendisi, hem içerisinde yaşamakta olduğu toplum hakkında işlediği en büyük suçtur. Ayrıca bu suçtan, bireysel ve topluma yönelik suçlar da ortaya çıkmaktadır.

İşte bu noktada bu büyük sûre (Kehf sûresi), sıkıntıların ve fitnelerin çözümünü ve şifasını ortaya koymaya başlıyor. Çözüm, Kur'an-ı azîmü'ş şâna sarılmak tevdid inancı/tek Allah inancı parolasını yükseltmek ve dünya gerçeğini ve onun gerçek değerini anlayıp onu gerçek çerçevesine koymaktır. Nitekim bu sûrede Allah (Celle Celâlühû) şöyle buyuruyor:

"*Biz, insanların hangisinin daha güzel amel edeceğini deneyelim diye yeryüzündeki her şeyi dünyanın kendine mahsus bir ziynet yaptık.* (Bununla beraber) *biz mutlaka oradaki her şeyi kupkuru bir toprak yapacağız.*" (Kehf, 7,8.)

Öte yandan bu sûre insanın gözden uzak tutmaması gereken bir gerçeği desteklemektedir ki o gerçek şudur:

İnsan tüm başına gelenleri ve bütün meşguliyetlerini hazmedecek durumda olmalı ve bilmelidir ki, dünya çalışma yeridir. Dünyada ne varsa hepsinin sonu yok olmaktır. Aziz ve Celil olan Allah'ın tüm insanlığı yaratmasından maksat, en iyi amelin Allah'a sunulmasıdır. Nitekim Allah (Celle Celâlühû) bu sûrede şöyle buyurur: "*Biz, insanların hangisinin daha güzel amel edeceğini deneyelim diye yeryüzündeki her şeyi dünyanın kendine mahsus bir ziynet yaptık.*" (Kehf, 7.)

Ayetteki "*hangisinin daha güzel amel edeceğini*" ifadesi, "*Hangisinin en ihlaslı ve en doğru işi yapacağını deneyelim diye*" manasındadır.

İhlas, tevhid ile eş değerde bir kıymettir. İhlas aynı zamanda Kur'an'a sarılmasın (hayırlı bir) meyvesi ve dünya gerçeğini ve dünyanın sonunu anlamanın doğrulanmasıdır.

Kehf sûresi, tevhid kararı alarak mağaraya sığınma kararı alan gençlerin hikâyelerini an-

latmak suretiyle insanın hayatında başına gelebilecek en büyük musibeti gözler önüne sermektedir. Nitekim Allah (Celle Celâlühû) bu sûrede şöyle buyurur: "(Rasûlüm!) *Yoksa sen, bizim ayetlerimizden "Ashâb-ı Kehf" ve "Ashâb-ı Rakîm"in durumlarını şaşırtıcı mı buldun?*" (Kehf, 9.)

Bu sûredeki ayetler, (anlatılan) "*Ashâb-ı Kehf*"in hikâyesinin detayı üzerinde durmamaktadır. "*Ashâb-ı Kehf*" denilen topluluk kimlerden oluşmaktadır? Bunlar nasıl harekete geçmişlerdir? Ne zaman bu çıkışı yapmışlardır? Sayıları ne kadardır? Bu konularda bilgi verilmemiştir. Çünkü bu hikâyeyi burada anlatmanın amacı sûrenin maksatlarını ortaya koymak ve oradan gerçeğe geçiş yapmaktır. Tâ ki bunu okuyanlar bu ayetler üzerinden kendi gerçeklerini okusunlar (görsünler), ayetleri de yaşadıkları hayatta şahidi oldukları olayların ışığında okusunlar. Böylece Kur'an'a sarılma maksadı gerçekleşmiş olacaktır.

Ashâb-ı kehf şirke ve sapıklığa batmış, olabildiğince tevhidden uzaklaşmış bir toplumdan çıkan gençler topluluğudur. Rasûlül-

lah'ın Peygamber olduğu sıralarda Mekke toplumu da bu gençlerin yaşadığı topluma benziyordu. Tarih ve zamanlar boyu devam eden savaş aynıdır. Bu savaşın adı Hak ile batılın, tevhid ile şirkin savaşıdır.

İşte burada, atılacak ilk adım, insanın dini ile imtihan olunmakla karşılaştığı zaman, sıdk ve sadakatle Allah'a yönelmek ve şöyle dua etmekle ortaya çıkmaktadır: "*Rabbimiz! Bize tarafından rahmet ver ve bize, (şu) durumumuzdan bir kurtuluş yolu hazırla!*" (Kehf, 10.)

Allah'a sığınmak ve Allah'ın himayesine sarılmak, Hakka inanan her müslümanın başvuracağı ve hakkı savunacağı bir araçtır. İnsan bu noktada hayatının gidişini değiştirmek üzere cesur bir karar alır. Fakat çevresini oluşturan aileden ve toplumdan kendisine yönelen baskılar karşısında insan ne yapsın? İşte bu durumda kesintisiz olarak hidayet ve yardım isteyerek Allah'a dua etmek Allah'ın kullarına bahşettiği en büyük nimettir.

İşte Ashab-ı Kehf'i oluşturan, sıdk ve sadakatle Rablerine yönelerek hidayet isteğin-

de bulunarak iman ve tevhid kararı alan gençlerin durumu aynen böyledir. Sonuçta Allah (Celle Celâlühû) onların hidayetini ziyadeleştirdi.

Her kim Allah'tan hidayet isterse Allah (Celle Celâlühû) ona hidayet verir. Her kim O'na sığınır ve sarılırsa Allah (Celle Celâlühû) onu koruma altına alır ve her kim O'na tevekkül ederse Allah (Celle Celâlühû) ona kâfi gelir. Her kim de aziz olmayı ve hidayeti Allah yolundan başka bir yerde ararsa Allah (Celle Celâlühû) onu körleştirir ve sapkınlığa düşürür.

Allah'ın bu gençlere verdiği bu özel Rabbâni hidayet ve bol nimet bu kadarla da kalmadı. Allah (Celle Celâlühû) onlar hakkında "وَرَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ" "*Biz onların kalplerini güçlendirdik…*" buyurmuş, onların kalplerini birbirine bağlayarak güçlendirmiş, nimetini artırmıştır. Bu şekilde kalplerin güçlenmesi Ancak Allah katından gelen bir nimettir.

Kalbi saran bu güçlü hal, onu doğru olana ve hakka bağlar. Artık böyle bir kalp, korku ve üzüntü ile değişmez. Yahut bir fitne karşısında dönüş yapmaz. Mükâfat, yapılan işe uygun olur. Sadakatle, ihlasla ve iman ile bağlanan kalbi, Allah (Celle Celâlühû) sebat, doğruluk ve hidayetle güçlü kılar.

Ashab-ı Kehf'i oluşturan gençler, rahat evlerinden çıkarak "*Allah için*" bir mağaraya sığındılar. Onların sığındıkları yer, dağda doğal bir çukurdan ibaretti. Onlar toplumdaki mevkilerini, mal ve mülklerini ve saraylarını terk ederek, her şeyi O'nun katında bulmak üzere kendilerini ve yeri göğü hak üzere yaratan Allah'a yöneldiler.

İnsan bu gerçeği gönlünde hazır bulundurmalıdır. Kim ki her şeye sırtını dönerek, Allah'tan başkalarını bırakıp yaratana yönelirse Allah (Celle Celâlühû) ona dünyayı da ahireti de verir. Fakat insan Rabbine sırtını döner de, kalbi ve kalıbı ile dünyaya yönelirse, ahiretten mahrum olduğu gibi dünyadan ancak kendisine taksim edilen kadarını elde eder. Bununla beraber öyle bir gam ve sıkıntıya düşer ki, onu düştüğü bu durumdan mal-mülk kurtaramadığı gibi, bir yerlere gitmek de sıkıntısını hafifletmez.

Peygamber (Sallellahü Aleyhi Ve Sellem) dini yüzünden Mekke'yi terk etmiş, dinini savunmak adına Mekke'de iken amcası Ebû Talib'e şu meşhur sözünü söylemiştir:

«وَاللّٰهِ يَا عَمّ لَوْ وَضَعُوا الشّمْسَ فِي يَمِينِي وَالْقَمَرَ فِي يَسَارِي عَلَى أَنْ أَتْرُكَ هَذَا الْأَمْرَ مَا تَرَكْتُهُ أَوْ أَهْلِكَ دُونَهُ»

"*Ey Amca! Bu işi* (İslam davetini) *bırakmam şartıyla, Vallahi güneşi sağ tarafıma, ay'ı sol tarafıma koysalar, helâk olurum yine bu işi bırakmam.*"

Fakat O'nun Aziz ve Celil olan Rabbi, ona dünyanın ve ahiretin en hayırlı nimetlerini vermiştir.

Ashab-ı Kehf'i oluşturan gençler ve Peygamber (Sallellahü Aleyhi Ve Sellem) tabi tutuldukları imtihanda başarılı oldular ve halkları uğradıkları fitnede apaçık ziyana uğradıkları halde onlar bu fitneyi sağlıklı bir şekilde geçirdiler. Ashab-ı Kehf'in içerisinde bulunduğu toplum, fitnenin karanlığına ve tuzağına düştü. Çünkü o toplum, hidayet üzere değildi. Yaptıkları şey hakkında açık bir delil ve belge de yoktu. Nitekim onlar hakkında Kehf

sûresinde "*…bâri bu tanrılar konusunda açık bir delil getirseler.* (Ne mümkün!) *Öyle ise Allah hakkında yalan uydurandan daha zalimi var mı?*" (Kehf, 15.) buyurulmuştur.

Ashâb-ı Kehf'in hikâyesinde dersler peş peşe devam etmektedir. Tâ ki, inançlı kul, dini ile imtihan edildiğinde ve karşılaştığı sıkıntı ile yüz yüze geldiğinde kesin bir iman ve Allah hakkında iyi zan beslemek hususunda desteklensin. Nitekim Kehf sûresinde şöyle buyurulmuştur:

"*Mademki siz onlardan ve onların Allah'ın dışında tapmakta oldukları varlıklardan uzaklaştınız, o halde mağaraya sığının ki, Rabbiniz size rahmetini yaysın ve işinizde sizin için fayda ve kolaylık sağlasın.*" (Kehf, 16.)

Ayette anlatılan durum, başına bazı fitne belası ve sıkıntı gelen her Müslümanın Allah (Celle Celâlühû) hakkında iyi zan beslemesi hususunda büyük bir duruştur.

Ashâb-ı Kehf'ten hiç birisi, Allah (Celle Celâlühû) hakkında kötü zan besleyen bir şey söylememiş, içinde bulundukları durum, zor ve şiddetli bir sıkıntı ifade eden bir durum ol-

masına rağmen kendilerinden kötü bir hareket meydana gelmemiştir. İşte günümüz insanı Allah'a güvenmeye ve Allah (Celle Celâlühû) hakkında iyi zan beslemeye muhtaçtır. Allah (Celle Celâlühû), kulunun kendisi hakkında beslediği zan gibidir.

İşte şu ayet, tam bu durumu dile getirmektedir:

"(Rasûlüm! Orada bulunsaydın) *güneşi görürdün: Doğduğu zaman mağaralarının sağına meyleder; batarken de sol taraftan onlara isabet etmeden geçerdi.* (Böylece) *onlar* (güneş ışığından rahatsız olmaksızın) *mağaranın bir köşesinde* (uyurlardı). *İşte bu, Allah'ın ayetlerindendir.*" (Kehf, 17.)

Allah (Celle Celâlühû) sebepleri onların emrine vermiş, onlar için olağan dışı bir hal olan mucize gibi bir durum meydana getirerek onları her türlü kötülükten korumuştur. Çünkü onlar iman etmişler ve Aziz ve Celil olan Allah hakkında iyi zan beslemişlerdir.

Peygamber (Sallellahü Aleyhi Ve Sellem) [ilk olarak Cebrail'i gördüğü zaman] "*Hıra*" mağarasından korku ve panik halinde eve gel-

diği sırada Hazreti Hatice, Allah hakkında iyi zan besleme meselesini doğal bir şekilde anlamış, tepeden tırnağa Allah'a olan bir güven duygusu içerisinde şöyle demişti.

"Vallahi (Ya Muhammed!) Seni Allah ebediyen perişan etmeyecektir. Muhakkak ki sen doğru söz söyler, akrabalarını ziyaret eder, konuklara ikram eder, fakirlere yardım eder, uğradıkları felâket ve musibetlerde halka yardım edersin!"

Ashâb-ı Kehf'in hikâyesini anlatan ayetler, Hak üzere sebat edip uzun süren sabırlarının sonunun ne olduğunu ortaya koymak ve hakkı savunan ve hak için her türlü eziyete sabredenlere zafer müjdesi vermek üzere Ashâb-ı Kehf'in hikâyesini anlatan ayetler şöyle devam etmektedir:

"*Böylece* (insanları) *onlardan haberdar ettik ki, Allah'ın vâ'dinin hak olduğunu, kıyametin şüphe götürmez olduğunu bilsinler. Hani onlar aralarında Ashâb-ı Kehf'in durumunu tartışıyorlardı. Dediler ki: "Üzerlerine bir bina yapın. Rableri onları daha iyi bilir." Onların durumuna vâkıf olanlar ise: "Bizler, kesinlikle on-*

ların yanı başlarına bir mescit yapacağız" dediler." (Kehf, 21.) Yıllar sonra insanlar bu yiğitlerin değerini anladılar. Onlara değer vermeleri o dereceye vardı ki, bulundukları yere türbe ve ibadet etmek üzere mescid yapmaya karar verdiler. Ne kötü karar?!

Hikâyenin sonunda ayetlerde ilk başta olduğu gibi her türlü fitneden korunmanın Kur'an ile olduğunu açık bir şekilde anlatılarak şöyle buyurulmuştur:

"*Rabbinin Kitabı'ndan sana vahiy edileni oku. Onun kelimelerini değiştirebilecek yoktur. O'ndan başka bir sığınak da bulamazsın.*" (Kehf, 27.)

Fitneye karşı koymanın bir diğer yolu da iyi arkadaş ve Allah'ı zikretmeye devam etmektir. Nitekim yine bu sûrede şöyle buyurulmaktadır: "*Sabah akşam Rablerine, O'nun rızasını dileyerek dua edenlerle birlikte candan sebat et. Dünya hayatının süsünü isteyerek gözlerini onlardan çevirme. Kalbini bizi anmaktan gafil kıldığımız, kötü arzularına uymuş ve işi gücü aşırılık olan kimseye boyun eğme.*" (Kehf, 28.)

Zira fitneye düşmenin en büyük sebeplerinden birisi Aziz ve Celil olan Allah'ı anmaktan gafil olmak ve sağlıklı bir karara ulaşmaya engel olan gafillerle bir arada bulunmaktır. Hakikat apaçık ortadadır. Karar vermek, kendisine doğru ile yanlışı, sapıklıkla düzgünlüğü birbirinden seçme özelliği ve irade özgürlüğü verilen insanın elindedir.

Nitekim (bu sûrede) Aziz ve Celil olan Allah şöyle buyurmuştur: "*…de ki: Hak, Rabbinizdendir. Öyle ise dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin.*" (Kehf, 29.) Demek ki, ceza ya da mükâfat seçime göre belirlenmektedir.

Yine Allah (Celle Celâlühû) şöyle buyuruyor: "*İman edip de güzel davranışlarda bulunanlar* (bilmelidirler ki) *biz, güzel işler yapanların ecrini zâyi etmeyiz. İşte onlara, alt taraflarından ırmaklar akan Adn cennetleri vardır. Onlar Adn cennetlerinde tahtlar üzerine kurularak orada altın bileziklerle bezenecekler; ince ve kalın ipekten yeşil elbiseler giyecekler. Ne güzel karşılık ve ne güzel kalma yeri!*" (Kehf, 30, 31.)

Her kim Allah'tan hidayet isterse
Allah (Celle Celâlühû) ona hidayet verir.
Her kim O'na sığınır ve sarılırsa
Allah (Celle Celâlühû) onu koruma altına alır.
Ve her kim de O'na tevekkül ederse
Allah (Celle Celâlühû) ona kâfi gelir.

Ashâb-ı Kehf'in hikâyesini anlatan ayetlerden sonra bu sûredeki ayetler insanlardan pek çoğunun sınandığı bir fitne konusu olan konuya geçmektedir. Bu konu kimilerine çok verilmesi, kimilerine kısıtlı verilmesi durumu itibariyle insanlara Allah tarafından rızık verilmesi meselesidir. Bu olay her zaman; sürekli bir halde meydana gelen bir olaydır. Bu konuyu iki bahçe sahibi olan kimsenin hikâyesi bağlamında ayetler şöyle bildirmektedir:

"*Onlara, şu iki adamı misal olarak anlat: Bunlardan birine iki üzüm bağı-bahçesi vermiş, her ikisinin de etrafını hurmalarla donatmış, aralarında da ekinler bitirmiştik. İki bağın ikisi de yemişlerini vermiş, hiçbirini eksik bırakmamıştı. İkisinin arasından bir de ırmak fışkırtmıştık. Bu adamın başka geliri de vardı. Bu yüzden arkadaşıyla konuşurken ona şöyle dedi:* "*Ben, servetçe senden daha zenginim; insan sayısı bakımından da senden daha güçlüyüm.*" (Böyle gurur ve kibirle) *kendisine zulmederek bağına girdi. Şöyle dedi:* "*Bunun, hiçbir zaman yok olacağını sanmam. Kıyametin kopacağını da sanmıyorum. Şayet Rabbimin huzuruna götürülürsem, hiç şüphem yok ki,* (orada) *bundan daha hayırlı bir akıbet bulurum.*"" (Kehf, 32 ilâ 36.)

Bir adam ki Allah (Celle Celâlühû) ona rızık kapılarını açmış, ona bol bol mal-mülk vermiş, lakin Allah'ın ona verdiği bu servet, onun için fitne olmuş, o kadar servete rağmen başarılı olamamıştır. İşte bu ayetler, mal fitnesine düşmüş bu durumdaki kimsenin başarısızlık sebebini ortaya koymuştur. Şöyle ki:

(Çoğunlukla varlık sahibi) insan nimeti, serveti elde etmeyi, kendisine mal eder. Mal kazanmada becerikli ve güçlü olduğu için serveti elde ettiğini söyler de bunu kendisini yaratana nisbet etmez. Nitekim bu sûrede verilen

örnekte adamın: "*Ben, servetçe senden daha zenginim; insan sayısı bakımından da senden daha güçlüyüm*" dediği ifade buyurulmuştur.

Bazen zengin insan gücün, şan ve şöhretin zirvesinde iken dünyayı ele geçirmek ister fakat hiçbir şey elde edemeyeceğinin farkında olmaz. Böylece aldanır ve yaradana ihtiyacı olmadığı düşüncesine kapılarak zulüm ve şirk tuzağına düşer. İşte iki bahçenin sahibi de aynı duruma düşmüş ve şirke kapılarak kendisini yaratandan uzaklaştırmış ve Aziz ve Celil olan Allah'tan yüz çevirerek, Allah'ın verdiği mal ve servetle kendisini başkalarından üstün görmüş ve "*Bunun, hiçbir zaman yok olacağını sanmam*" demişti. Düştüğü bu durumda yalancı bir kuruntuya ve sahte bir aldatıcı hale düşmüş, bu durum onun gerçeği anlamasına engel olmuştu. Sandı ki kendisine verilen o iki bahçe "*iman*" nimetinden daha büyüktür. Bu kimse Allah'ın yarattıklarından herhangi birine verdiği en büyük nimetin O'na inanmak ve tevhid olduğunu unutmuştur.

Unutmuştur ki "*Kıyametin kopacağını da sanmıyorum. Şayet Rabbimin huzuruna götürülürsem, hiç şüphem yok ki,* (orada) *bundan daha hayırlı bir akıbet bulurum.*" (Kehf, 36) demiştir.

Bu iki kişinin hikâyesindeki ikinci cihet şudur ki, fakir bir adam imtihan geçirmek üzere kendisine bol dünyalık verilmemiş, bilakis az rızık verilmek suretiyle imtihana tabi tutulmuştur. Nitekim bu sûrede onların karşılıklı konuşması şöyle anlatılmıştır:

"*Karşılıklı konuşan arkadaşı ona hitaben: "Sen; seni topraktan, sonra nutfeden* (spermadan) *yaratan, daha sonra seni bir adam biçimine sokan Allah'ı inkâr mı ettin?*" dedi" (Kehf, 37.)

Bu içinden geçilen zor bir sıkıntıdır ki, bazı kimseler, dünyanın gerçeğini, dünya malının değersizliğini göz önünde bulundurup, hayatında yol olarak sıkı bir şekilde tevhide sarılmayı prensip edinmezse bu sınavda başarılı olamaz. Kişinin bu durumda tutacağı yol: "*Fakat O Allah benim Rabbimdir ve ben Rabbime hiçbir şeyi ortak koşmam*" demek olmalıdır.

Fakir adam yolunu aydınlatan tevhid sayesinde imtihanda başarılı olmuş, işlerin gerçek

yüzünü görmüş ve anlamıştır ki gerçek zenginlik, çoluk çocuk ve mal çokluğunda değildir.

Bilakis gerçek zenginlik Allah'a iman etmekte ve kendisini hiçbir şeye ihtiyaç bırakmayacak tevhid inancına sahip olmaktadır. İşte böyle bir imana sahip olan fakir kimse, iki bahçeye sahip olan arkadaşından gördüğü böbürlenip kibirlenmeye ve yüksekten bakmalara rağmen Allah hakkında iyi zan beslemekten geri durmaz.

İmanlı kimse rızkı ne kadar az olsa ve gücü ne kadar zayıf olsa da yaratıcısı hakkında kötü zan beslemez. Geçici dünya malından bolca verilmiş olan başkasının durumunu kendi durumu ile karşılaştırarak öfkelenip, küserek darılmaz. Haline razı olarak, sabır ve mücadele ederek, kanaat içerisinde ve sabrının mükâfatını Allahtan bekleyerek yaşar.

Ayette geçen "*Fakat O Allah benim Rabbimdir*" sözü öylesine bir tevhid inancını dile getiren sözdür ki, imanlı kimsenin durumunda ne değişiklik olursa olsun, bu tevhid inancı onun kalbine hiçbir zaman değişikliğe uğramaz.

Bu "*Fakat O Allah benim Rabbimdir*" sözü, zengin iken ne ise, fakir iken de aynı; sağlık halinde ne ise, hastalıkta da aynı; rahat iken ne ise, sıkıntıda da aynı inançla söylenmelidir. Tevhid öylesine kesinlik ifade eden bir davadır ki, kişinin dünyalığının az veya çok olarak değişmesine, dünya malının azlık çokluk dengesine boyun eğerek değişmez.

Böylesine köklü bir iman, sahibini haset hastalığına düşmekten ve başkalarının elinde olan dünya malına göz dikmekten korur. Haset öyle bir huydur ki, haset edip başkalarının sahip olduğu varlık ve imkânı çekemeyen kimse, gizliden gizliye Allah'ın hükmüne ve hikmetine itiraz etmiş olur. Haset eden kimse bir tür Allah'ın işine karışmış ve Allah'ın kulları arasında gerçekleştirdiği ayrı ayrı muamele ve rızık taksimi hususunda Allaha karşı kötü edep davranışında bulunmuş olur.

Fakir insanın tevhid inancı bu düzeyde kalmayıp, iki bahçe sahibine Allah'ın kudretini hatırlatarak, ona her şeyin Allah'ın elinde bulunduğunu söyleyerek onun durumunu

düzeltme girişiminde bulunur ve ona: "*Bağına girdiğinde: "Mâşâallah! Kuvvet yalnız Allah'ındır, deseydin ya!*" der. (Kehf, 39.)

Allah (Celle Celâlühû) Peygamberine bu sûrenin içerisinde "*Allah'ın dilemesine bağlamadıkça* (inşâallah demedikçe) *hiçbir şey için* "*Bunu yarın yapacağım*" *deme*" (Kehf, 23.) buyurarak, sûrenin baş tarafında anlatılanlarla her şeyin Allah'ın dilemesi ile olduğu gerçeği arasında açık bir bağ kurmuştur.

Her şey Allah'ın kudret elindedir. Kişi böyle inanmalı ve böyle demelidir ki "*İnşâallah*" ve "*Mâşâallah*" kelimeleri bir iman gerçeği olsun. Bu, asla gaflet edilmeyecek bir iman gerçeğidir.

"*Lâ Kuvvete İllâ Billâh/Kuvvet-güç, ancak Allah iledir*" sözüne ve inancına gelince: Bu cennet hazinelerinden bir hazinedir. İnsan bunu söylemekle, tüm güç ve kuvvetleri bir yana iterek yaratıcıya sığınmış olur. Buna inanan kimse bilir ki ne mal, ne makam, ne ordular, ne saraylar, banka hesapları, ne de dünyadaki hiçbir şey onu Allah'ın gücüne karşı koruyamaz.

"*Kuvvet-güç, ancak Allah iledir*" inancı öyle bir şeydir ki, kim gücün ancak Allahtan olduğuna iman ederse, Allah ona güç verir ve yardım eder. Her kim de servetine ve makamına dayanarak güçlü olduğuna inanır ve böyle bir kaynaktan güç alarak Allah'a ihtiyacı olmadığı havasına girerse, Allah (Celle Celâlühû) onu geri plana iterek malı ve makamı ile baş başa bırakır.

İki bahçeye sahip olan kişi tüm maddi güç unsurlarına sahip olmasına rağmen imtihanda başarısız olmuştur.

Fakir adam ise maddi imkânının zayıflığına rağmen geçirdiği imtihanda başarılı olmuştur.

Bu (örnek) hikâyenin kesin sonucunda sağlıklı imiş gibi görünen durumu ne kadar uzun sürse de gururlu kimsenin sonu şöyle anlatılmaktadır:

"*Derken onun serveti kuşatılıp yok edildi. Böylece, bağı uğruna yaptığı masraflardan ötürü ellerini ovuşturup kaldı. Bağın çardakları yere çökmüştü.* (Bir yandan da) "*Ah! Keşke ben Rabbime hiçbir ortak koşmamış olsaydım!*" diyordu." (Kehf, 42.)

İki bahçe sahibi, iş işten geçtikten sonra kendisi hakkında işlediği en büyük suçun Allah'a ortak koşmak olduğunu fark etti.

Ayet aynı noktada bir hususu daha açıklamaktadır ki bir kimsenin servetinin, çoluk çocuğunun fazla olması, kendisine dünyanın bütün kapılarının açılmış olması, o kimsenin Allah'ın rızasını elde ettiğini göstermemektedir. Nitekim bir kimsenin dünyalığının az olması, şu veya bu sebeple elinin varlık bakımından sıkıntıda olması, Allah'ın onu sevmediğini göstermez. Her iki durumda da maksat imtihan edilmektir.

Nitekim Allah (Celle Celâlühû) şöyle buyurmuştur: "*Onlara şunu da misal göster: Dünya hayatı, gökten indirdiğimiz bir su gibidir ki, bu su sayesinde yeryüzünün bitkisi* (önce gelişip) *birbirine karışmış; arkasından rüzgârın savurduğu çerçöp haline gelmiştir. Allah, her şey üzerinde iktidar sahibidir.*" (Kehf, 45.)

Gerçek mutlu olan o kişidir ki, dünyayı ahirette azık olmak üzere güzel işler yaparak bir fırsat ve ganimet olarak değerlendirir. Yoksa mal toplayıp, üst üste kazandıklarını artırmak üzere dünyayı yarış meydanı gibi kullanmaz. Nitekim Aziz ve Celil olan Allah şöyle buyurmuştur:

"*Servet ve oğullar, dünya hayatının süsüdür; ölümsüz olan iyi işler ise Rabbinin nezdinde hem sevapça daha hayırlı, hem de ümit bağlamaya daha lâyıktır.*" (Kehf, 46.)

Daha sonra Kehf sûresindeki ayetler ahiret manzarasından görüntüler vermeye geçiyor: "(Düşün) *o günü ki, dağları yerinden götürürüz ve yeryüzünün çırılçıplak olduğunu görürsün. Hiçbirini bırakmaksızın onları* (tüm ölüleri) *mahşerde toplamış olacağız.*" (Kehf, 46.)

Ayetlerde bu konuya geçilmiş olması, kalbi iman duygusu ile doldurmak, dünyada iken ahiretin görüntüsünün gönülde yer etmesidir. Böyle olunca insan dikkatli davranacak ve ahiret için hazırlanacaktır. Tâ ki dünyaya ait uzun emeller beslemesin ve gaflet içerisinde olmasın.

(Yine ahiret manzarasından görüntüler bağlamında şöyle buyurulmuştur:) "*Kitap ortaya konmuştur: Suçluların, onda yazılı olanlardan korkmuş olduklarını görürsün…*" (Kehf, 49.)

Yani (kişinin yaptığı) her şey bir kitaba yazılmış, yazılı belgelendirilmiş tanık halinde. (Küçük bir) tebessüme varıncaya kadar hiçbir şey bırakılmadan kitapta sayılıp dökülmüş…

(En) gizli sır halinde olan şey, Allah'ın katında apaçıktır. Ayetlerde kıyamet gününün manzaralarının göz önünde imiş gibi canlı şekilde anlatılması, imanlı kimseyi fitnelerin karanlığından geçerken, karşılaştığı problemleri ve güçlükleri yaşayıp aşması kolaylaşır. Kendisini sarsan olaylarla yüzleşmesi karşısında duruşu sağlam olur.

(Bu sûrede buraya kadar anlatılanlardan sonra) ayetler yeniden şanı yüce Kur'an'dan söz etmeye dönmektedir. Her tür fitneden korunma (yolu), Kur'an'da mevcuttur. Nitekim Allah (Celle Celâlühû) şöyle buyuruyor: "*Hakikaten biz bu Kur'an'da insanlar için her türlü misali sayıp dökmüşüzdür…*" (Kehf, 54.)

İnsanın başına gelebilecek her tür durum, fitne ve imtihan için, mutlaka Kur'an'da bir çözüm vardır. Ne var ki insan bazen Kur'an'a sırt çevirmekte, şaşkın bir halde sapıklığa düşmektedir.

(Bu durumda olanlar şu ayette şöyle anlatılmaktadır:) "*Kendisine Rabbinin ayetleri hatırlatılıp da ona sırt çevirenden, kendi elleriyle yaptığını unutandan daha zalim kim vardır?! Biz onların kalplerine, bunu anlamalarına engel olan bir ağırlık, kulaklarına da sağırlık verdik. Sen onları hidayete çağırsan da artık ebediyen hidayete eremeyeceklerdir.*" (Kehf, 57)

Kâfirlerin Peygamber (Sallellahü Aleyhi Ve Sellem) ile durumu aynen böyle idi. Allah (Celle Celâlühû) onlara kendilerinden bir peygamber göndermişti. O peygamber onların hidayete gelmelerine çok düşkün ve Allah katında çok kıymetli bir zat idi. Onlar ise o peygambere sırt çevirmişlerdi. Bu durum aynen şu ayette buyurulduğu gibi idi: "*ondan* (o ayetlerden) *sırt çevirip, kendi elleriyle yaptığını unuttu...*" (Kehf, 57.)

(O yüz çeviren öyle bir halde idi ki) ne kalbi bir şeyi duyup anlıyor, ne gözü hidayeti görüyor, ne de kulağı (hakkı) işitiyordu. Artık sonsuza kadar hidayete gelecek durumda değildi.

Fakat kullarını yaratan Aziz ve Celil olan Allah'ın rahmeti her şeyi, hatta kendisinden yüz çeviren insanı da kuşatmış bulunuyordu. Rahmeti bol yüce Allah (Celle Celâlühû) ona süre tanıyarak arka arkaya fırsatlar veriyordu. Nitekim bu sûrede şöyle buyurulmuştur: "*Senin bağışı bol olan Rabbin, merhamet sahibidir; şayet yaptıkları yüzünden onları* (hemen) *muaheze edecek/hesaba çekecek olsaydı, onlara azabı çarçabuk verirdi.*" (Kehf, 58.)

Allah (Celle Celâlühû) Hilim sıfatının gereği olarak (onları cezalandırmakta) acele etmiyor, kullarını cezalandırmakta ağırdan alıyordu. Ne var ki bu süre tanıma da, ayrıca bir imtihan ve kişinin kendisini çek etmesi, hatasından dönüp doğruya yönelmesi için bir fırsattır.

Fakat azgınlığa ve zulüm yapmaya devam etmek ve ısrarcı olmak, toplumlar ve milletler için olduğu gibi bireyler için de mahvoluşun anahtarıdır. Nitekim Allah (Celle Celâlühû) şöyle buyurur:

"*İşte şu ülkeler; zulmettikleri zaman onları helâk ettik. Onları helâk etmek için de, belli bir zaman tayin etmiştik.*" (Kehf, 59.)

Halkların ve milletlerin sonu, adaletli davranmaları veya zulme önem vermemeleri ile sınırlıdır.

Her kim de servetine ve makamına
dayanarak güçlü olduğuna inanır
ve
böyle bir kaynaktan güç alarak
Allah'a ihtiyacı olmadığı havasına girerse,
Allah (Celle Celâlühû) onu geri plana iterek
malı ve makamı ile baş başa bırakır.

Kehf Sûresi (buraya kadar anlatılanlardan) sonra Musa (Aleyhi's Selâm)ın; Allah'ın kendisine kendi katından (özel) bilgi verdiği iyi bir adam (olan Hızır "Aleyhi's Selâm") ile gerçekleşen hikâyesini anlatmaya geçmektedir. Allah (Celle Celâlühû) şöyle buyuruyor:

"*Derken, kullarımızdan bir kul buldular ki, ona katımızdan bir rahmet vermiş, yine ona tarafımızdan bir ilim öğretmiştik.*" (Kehf, 65.)

Hz. Musa'nın hikâyesi ortaya koymuştur ki, olayların akışı ve (gerçekleşen) işler dıştan göründüğü gibi değildir. Ayrıca olayların akışı ve (gerçekleşen) işler, sadece başlangıçlarındaki duruma göre değerlendirilmez. Ne var ki, olayların akışında ve (gerçekleşen) işlerde bazen ortaya çıkan, bazen ortaya çıkmayan hikmetler ve bir takım maksatlar vardır. İnanan kimse için her durumda bir hayır vardır.

Musa (Aleyhi's Selâm)ın Hızır (Aleyhi's Selâm) ile yaşadığı durumlar, insana yaşadığı hayatın olaylarına ve başına gelecek fitne ve deneyimlere karşı sabretmeyi öğretmektedir. Bu olaylar imanlı kişiye olayları nasıl iyiye yorumlayacağını ve yaşadığı olaylarda Aziz ve Celil olan Allah'ın hikmetine tam gönül rahatlığı ile bağlanıp, işi Allah'a bırakarak Rabbi hakkında nasıl iyi zan beslemesi gerektiğini öğretmektedir.

Nitekim ayetlerde anlatıldığı üzere cereyan edecek işlerde hikmetin ne olduğunu görmek üzere Hızır (Aleyhi's Selâm) ile Musa (Aleyhi's Selâm)ın sabredeceklerine dair görüş

birliğine varmış oldukları bildirilmektedir. Nitekim Bu sûrede şöyle buyurulmuştur:

"Musa ona: "Sana öğretilenden, bana, doğruyu bulmama yardım edecek bir bilgi öğretmen için sana tâbi olayım mı?" dedi. (Hızır da ona): "*Doğrusu sen benimle beraberliğe sabredemezsin." dedi.* (Bunun üzerine Hz. Musa: "İç yüzünü) *kavrayamadığın bir bilgiye nasıl sabredersin?" dedi.*" (Kehf, 66 ila 68.)

Doğaldır ki burada insana hitap edilmektedir. Zor bir durum ile karşılaşan insan durumun açıklığa kavuşması, olan şeyin hikmetinin ne olduğunun açığa çıkması beklentisinde olur. Bazı hallerde insan içinde bulunduğu zor durumdan ve elinden bir şey gelmemesinden dolayı küsüp darılmaya kızıp öfkelenmeye kalkar. Bundan sonraki ayetler insana sabır içerisinde bekleme ve hayatın olaylarını sebat içerisinde, eğilip bükülmeyen köklü bir inançla karşılamayı öğretmektedir.

Nitekim Musa (Aleyhi's Selâm) ile Hızır (Aleyhi's Selâm)'ın karşılaştıkları ilk olay denizde geçen olaydır. (Bu ikili karşılaşıp bir anlaşmaya vardıktan sonra bindikleri geminin sa-

hipleri onlara saygı göstererek gemilerine aldıkları halde, denizde yolculuk halinde iken) Hızır (Aleyhi's Selâm) birdenbire geminin sağını solunu kırıp bozmaya başlamıştı. Bir peygamber olarak Hz. Musa bu duruma doğrudan itiraz ederek: ""*Halkını boğmak için mi onu deldin? Gerçekten sen* (ziyanı) *büyük bir iş yaptın*!" *dedi.*" (Kehf, 71.) (Bunun üzerine Hızır (Aleyhi's Selâm)): "*Ben sana, benimle beraberliğe sabredemezsin, demedim mi?*" *dedi.*" (Kehf, 72.) Bir meseleye; o mesele göz önünde olup dururken, işin başında hüküm vermeyip sonunu beklemek insan için önemli bir husustur.

Hz. Musa ile Hızır (Aleyhi's Selâm)ın beraberliklerinde Hızır (Aleyhi's Selâm) tarafından bir çocuğun öldürülmesi ve bir köyde köy halkının onlara ilgi gösterip herhangi bir ikramda bulunmamasına rağmen Hızır (Aleyhi's Selâm) ın köyde yıkılmak üzere olan bir duvarı yeniden yapıp sağlamlaştırması olayları yaşanır.

Musa peygamber, gözü önünde cereyan eden bu olaylara itiraz ederek, dış görünüşe göre bunların şer işler olduğunu, doğruya ve

adaletli olmaya dönülmesi gerektiğini ileri sürerek itiraz eder.

İşte bu noktada Hızır (Aleyhi's Selâm) Hz. Musa'ya (karşılaştığı olayların) açıklamasını yapmaktadır. Hızır (Aleyhi's Selâm) ilmi ve hükmü hiçbir kimseye değil, sadece Allah'a nisbet etmektedir.

Olaylara ve cereyan eden şeylere sabretmeden, sonucunu beklemeden hemencecik hüküm vermek, sonu iyi olmayan bir davranıştır.

Bazen öyle bir iş olur ki dış görünüşü şer olur. Fakat onun iç yüzü rahmettir. Bazen bir sıkıntının iç yüzünde lütuf ve ikram vardır. İşte Hızır (Aleyhi's-Selâm)ın gemiyi tahrip etmesindeki durum da böyledir. Onun gemiyi tahrip etmesi, -Musa (Aleyhi's-Selâm)ın sandığı gibi- gemiyi batırmak için değil, geminin bulunduğu bölgede bulunan; gemilere el koyup, gemide bulunan insanları ve malları zapt eden bir zorba kraldan kurtarmak için idi.

Bizim hayatımızda bazı isteklerimizin yerine gelmemesi suretiyle (hayat) gemimizde delinmeler meydana gelse, demek ki belki bu delinme bizim hakkımızda hayırlı olacaktır.

Öte yandan insan, bir işinin olmasını ister ve onun gerçekleşmesi için çalışır. Oysa ihtimal ki insan, o işin beraberinde bir takım olumsuzluklar taşımakta olduğunu bilmez. Tam bu noktada Allah'ın rahmeti yetişir de, sevdiği halde o işin olmasını engeller. İşte böyle bir noktada imanlı kimse mutlaka Allah'a tevekkül etmeli, Allah hakkında iyi zan besleyerek O'nun hikmetine ve rahmetine kesin bir imanla inanmalıdır. Nitekim Allah (Celle Celâlühû) şöyle buyurmuştur: "*İnsan, hayra dua eder gibi, şerre dua etmekte* (hayrı ister gibi şerri istemekte)*dir. İnsan pek acelecidir.*" (İsra, 11.)

Öldürülen çocuğa gelince: Onun hakkında da şöyle buyurulmaktadır: "*Erkek çocuğa gelince, onun ana-babası, mümin kimselerdi. Bunun için* (çocuğun) *onları azgınlık ve nankörlüğe boğmasından korktuk*. (Devam etti:) *Böylece istedik ki, Rableri onun yerine kendilerine, ondan daha temiz ve daha merhametlisini versin.*" (Kehf, 80, 81.)

Demek ki, çocuktan, mal ve mülkten veya sevdiği bir şeyden mahrum olması, imtihana tabi tutulan inançlı bir kimse için gelecekte daha değerli bir şeyin hazırlanması içindir.

Bu imanlı kimseyi, ümitsizlik ve beşer olmaktan kaynaklanan zayıflığı Allah (Celle Celâlühû) ve onun hükmündeki hikmet hakkında iyi zan beslemekten uzaklaştıramaz.

İmanın özünü ve Allah'ın hüküm ve hikmetine teslim olmayı ortadan kaldıracak derecede üzüntüye yer yoktur.

Kehf sûresinin içerisinde bulundurduğu tevhid inancı anlayışı ile Allah'ın hüküm ve hikmetine itiraz etmek gibi bir durum bir arada bulunamaz. Meselenin hikmeti açıkça ortaya çıksa da çıkmasa da durum aynıdır.

Hızır (Aleyhi's Selâm)ın köydeki sağlamlaştırdığı duvara gelince:

Hz. Musa'nın görüşü, o köy halkının böyle bir iyilik yapmayı hak etmediği yönünde idi. Aslında o duvar, köydeki yetim iki çocuğun idi. Şayet duvar (çocuklar daha küçük iken) yıkılsaydı, köy halkı duvarın altında bulunan hayırlı bir babadan miras kalan gömülü parayı alacaklardı. Aslında o iki yetime babaları paradan önce hayırlı birer evlat ol-

mayı miras bırakmıştı. Bir insanın çocuklarına bıraktığı en büyük miras, bankada bıraktığı para hesapları, saraylar, senelerce kendisine kira geliri getirecek evler, apartmanlar ve servet değildir.

Bilakis insanın çocuklarına bırakacağı miras, nimetleri ve hayırları helal yoldan getiren, bereketlendirerek rızkın gelmesine kefil olan hayırlı evlat olmaktır. Bu özelliklere sahip olmak, sebepleri yerine getirerek, o sebepleri yaratana tevekkül etmeye de engel olmamalıdır.

Bununla beraber imanlı kimse, iyilik yaptığı kimsenin iyiliğe layık olup olmadığına bakmaksızın iyilik yapmaktan, hayır işlemekten geri durmaz. İman sahibi kimse bunu yaparken Arap şairinin şu sözünü dikkate almaz:

Yapma iyiliği bir kimseye, değilse ona ehil
Pişman olursun; onun övmesi sövme olur, bil

Kişinin iyiliğe ehil olup olmadığına bakmaksızın hayır işlemeyi şu ayete uyarak yapmalısın:

"İyilikle kötülük bir olmaz. Kötülüğü en güzel bir şekilde sav. Bir de bakarsın ki, seninle arasında düşmanlık bulunan kimse sanki sıcak bir dost oluvermiştir." (Fussilet, 34.)

İmanlı kimsenin kalbinde intikam duygusuna yer bulunmaz. İmanlı kimse, kesin olarak inanır ki Allah (Celle Celâlühû) zerre ağırlığınca iyilik ve hayrı ziyana uğratmaz.

Kehf sûresinin manalarını ve hedeflediği maksatları düşünen kimse için, Hz. Musa ile Hızır (Aleyhi's-Selâm)ın hikâyesinin bitmesiyle bu sûreden alınacak ibretler sona ermez.

Bu sûrenin manalarını ve hedeflediği maksatları düşünen kimse, kendisini kuşatan gerçeklere bakar. Hayat okulunda başından geçen ibretleri ve durumları göz önünde bulundurur ve bu ibretlerle karşılaştırır.

Beklemeyi ve hayatta karşılaşacağın olayları basiretle karşılamayı öğren.

(Buraya kadar anlatılanlardan) sonra bu sûrede kendisine çokça ilim, makam, güç ve

otorite verilmiş bir insanın hikâyesine geçilmektedir. Şu kadar ki bu insan kendisine verilen bu donanımı ve nimetleri adaleti gerçekleştirmekte, zulmü ortadan kaldırmakta, zayıflara yardım edip arka çıkmakta ve güçlüleri durdurup onlara engel olmakta kullanmıştır.

Allah (Celle Celâlühû) şöyle buyurmaktadır: "(Rasûlüm!) *Sana Zülkarneyn hakkında soru sorarlar. De ki: Size ondan bir hatıra okuyacağım. Gerçekten biz onu yeryüzünde iktidar ve kudret sahibi kıldık, ona* (muhtaç olduğu) *her şey için bir sebep* (bir vasıta ve yol) *verdik.*" (Kehf, 83, 84.)

Yeryüzünde güçlü olmak ve bir takım imkânlara sahip olmak, makam, saltanat ve maddi konum sahibi olmak Aziz ve Celil olan Allah katından verilmiş bir takım sebeplere sahip olmaktır. Zülkarneyn bunun idrakinde olmuş ve dünyayı dolaşarak Allah'ın kendisine verdiği bu nimetlerle insanlar arasında iman ve tevhid inancını yaymış, Aziz ve Celil olan Allah'ın emrettiği gibi yeryüzünde adaleti ve hakkı yerleştirmiştir.

Züşkarneyn zayıflara arka çıkıp onlara yardım etmiştir. Onlarla anlaşmalar yaparak yardımlaşmış ve onlar arasında hak ve adaleti yerleştirmiştir. O bunları yaparken onların servetini elde etmek kaderlerinde söz sahibi olmak için değil, kendisine sözü edilen imkânları veren ve sebepleri emrine amade eden Allah'ın katında olana rağbet ettiğinden dolayı yapmıştır.

(Zülkarneyn kendisine verilen nimetleri dile getirerek şöyle demiştir): "*Bu, Rabbimden bir rahmettir. Fakat Rabbimin vâdi gelince, O, bunu yerle bir eder. Rabbimin vâdi haktır.*" (Kehf, 98.)

Zülkarneyn, güçlülerin başkalarına düşmanlık etmeleri, saldırganlıkları ve zulümleri karşısında onlara karşı durmuştur. İşte adaletli yönetici böyle olur. Onun katında zayıf kişi hakkını alıncaya kadar en kuvvetli kimsedir. Nitekim Zülkarneyn hükümlerini maddeciliğin kör dengesine uyarak vermemiş, bilakis hükümlerini oluştururken nurlu ve basiretli hak ve adalet dengelerine göre vermiştir.

Hak, güçlüler onu göz ardı etseler de, uyulmaya en layık olan bir şeydir. Haksızlık ise güçlüler onu savunsa bile terk edilmeye en layık olan şeydir. Gerçek güç Allah'ın elindedir. (Bundan dolayıdır ki Zülkarneyn yukarıda da ifade edildiği gibi) "*Bu, Rabbimden bir rahmettir. Fakat Rabbimin vâdi gelince, O, bunu yerle bir eder. Rabbimin vâdi haktır.*" (Kehf, 98.) demiştir. İşte adaletli olmayı emreden ve zulmü yasaklayan güç budur.

İşte sahibine devamlı ahireti hatırlatan ve dünyanın fani olduğunu fark ettiren güç budur.

İmanlı komutan kendisine bir otorite olma gücü verildiği zaman, onun üzerine düşen görev, elinde bulunan otoritenin bir imtihan ve fitne (sebebi) olduğunu anlamaktır. Şu gerçek bu cesur ve güçlü komutanın hafızasında oldukça, sahip olduğu otorite ve güç, tevhide olan imanı sebebiyle onu fitneye düşüremez.

Kehf sûresi, son kısmında dünyanın geçici ve sonlu olduğunu ve ahiret gerçeğini perçinlemek üzere şu ayete yer vermektedir:

"*O gün* (kıyamet gününde bakarsın ki) *biz onları, birbirine çarparak çalkalanır bir halde bırakmışızdır; Sûr'a da üfürülmüş, böylece onları bütünüyle bir araya getirmişizdir.*" (Kehf, 99.)

Kehf sûresi bu ayetteki ifade ile içerisinde bulunan tüm sıkıntılar, imtihanlar, fitneler ve insanın başına gelebilecek hallerle birlikte dünyanın üzerine bir perde çekmekte ve kesinlikle süratli bir şekilde dünyanın sona ereceği kanaatini güçlendirmektedir.

Artık Kehf sûresi sonundaki ayetlerle insanla yüce kitap Kur'an arasındaki bağlantıyı güçlendirmenin önemini ifade etmeye dönmüş bulunuyor. Çünkü insanın ahirette varacağı sonuç bu bağlantıya bağlıdır. Allah (Celle Celâlühû) şöyle buyuruyor:

"*…ve gözleri beni görmeye kapalı bulunan, kulak vermeye de tahammül edemez olan kâfirleri o gün cehennemle yüz yüze getirmişizdir.*" (Kehf, 100, 101.)

İnsan dünyada maddi olarak neye sahip olursa olsun, şayet hakka ve en büyük zikir olan Kur'an'ın aydınlığına karşı idrak pencerelerini kapatma kararı almış ise, kendisini

bekleyen doğal ceza ile karşılaşacağını aklından çıkarmamalıdır.

Allah (Celle Celâlühû) şöyle buyuruyor: "*İşte onlar, Rablerinin ayetlerini ve O'na kavuşmayı inkâr eden, bu yüzden amelleri boşa giden kimselerdir ki, biz onlar için kıyamet gününde hiçbir ölçü tutmayacağız. İşte, inkâr ettikleri, ayetlerimi ve rasüllerimi alaya aldıkları için onların cezası cehennemdir.*" (Kehf, 105, 106.)

İman edip "*Hak*" uğrunda çalışana gelince: Onun adresi "*Firdevs*" cennetidir. Allah (Celle Celâlühû) şöyle buyuruyor: "*İman edip iyi davranışlarda bulunanlara gelince, onlar için makam olarak Firdevs cennetleri vardır.*" (Kehf, 107.)

Makamı "*Firdevs*" cenneti olan kimsenin kaybedeceği ne vardır? "*Firdevs*" cennetini kaybeden artık neyi kazanır ki?

Kehf sûresi nihayet tevhid inancının yerini ve gerek bireyin, gerekse toplumun hayatında karşılaşacağı her türlü sıkıntı ve fitneden kurtulmaktaki etkisini perçinleyerek sona ermektedir. Allah (Celle Celâlühû) şöyle buyuruyor:

"*De ki: Ben, yalnızca sizin gibi bir beşerim.* (Şu var ki) *bana, İlâh'ınızın, sadece bir İlâh olduğu vahyolunuyor. Artık her kim Rabbine kavuşmayı umuyorsa, iyi iş yapsın ve Rabbine ibadette hiçbir şeyi ortak koşmasın.*" (Kehf, 110.)

Hak, güçlüler onu göz ardı etseler de
uyulmaya en layık olan bir şeydir.
Haksızlık ise, güçlüler onu savunsa bile
terk edilmeye elverişli olan şeydir.

BESÂİR

Maddi kazanç gözetmeyen bu projenin hedefi, Kur'an'ın medeni mesajını sunarak insanın ve toplumun davranış, düşünce, sosyal ve medeni olarak gelişmesine katkıda bulunmak, saygın ve barışçıl değerleri yerleştirmektir.

Bu proje, bu pek çok hedefi gerçekleştirmek amacıyla çeşitli dillerde Kur'an-ı Kerimin çeşitli sûreleri üzerinde seri olarak yeni düşünceler sunmaktadır. Bu sunumlar insan düşüncesine yeniden değerler kazandıracak, her düzeyde başkaları ile ilişkilerde güzel davranış ve olumlu değerler katacak güçtedir.

Bu proje sözü edilen maksadı gerçekleştirmek ve Kur'an sûreleri hakkında düşünmeyi sağlamak için çeşitli dillerde seri yayınlar gerçekleştirmektedir. Tâ ki insan düşünme yetisi kazansın, içinde yaşadığı realite ile yaşamanın nasıl olduğunu görsün ve yaşantısının güzelleşmesini gerçekleştirecek güçte pozitif değerler sahibi olsun.